

# ZÁKLADY HODNOCENÍ ZDRAVOTNÍCH RIZIK A POSUZOVÁNÍ Vlivů NA VEŘEJNÉ ZDRAVÍ

Publikace „Základy hodnocení zdravotních rizik a posuzování vlivů na veřejné zdraví“ má primárně sloužit jako studijní materiál pro uchazeče o získání autorizace v oblasti hodnocení zdravotních rizik nebo osvědčení odborné způsobilosti v oblasti posuzování záměrů v procesu EIA na veřejné zdraví.

Skládá se ze dvou částí. Základní stěžejní část, věnovanou metodice a fyzikálním a chemickým faktorům, zpracoval RNDr. Vítězslav Jiřík, doplňkovou část věnovanou biologickým činitelům, zpracoval MUDr. Jaroslav Volf, Ph.D.

Oba autoři nejen precizně ovládají teorii hodnocení zdravotních rizik (Health Risk Assessment), ale mají i mnohaletou zkušenost s její výukou i praktickým použitím v hygienické praxi, což se výrazně projevuje v kvalitě publikace.

Doposud nejkompaktnější podklady ke studiu metodiky hodnocení zdravotních rizik poskytuje 8. díl Manuálu prevence v lékařské praxi, vydaný SZÚ Praha v roce 2000. Na jeho zpracování se podílelo více autorů, kteří zvolili různý přístup, pokud jde o hloubku a komplexnost pojetí dílčích témat, což má za následek ne úplně vyvážený poměr jednotlivých částí i provázanosti teoretických a praktických informací.

U nyní zpracovaného studijního materiálu je vidět, že oba autoři měli jasnou představu, komu je určen

a do jaké hloubky problematiky má jít. Obě části poskytují nejzákladnější informace a nezabíhají do podrobností, které by ztěžovaly získání uceleného pohledu a pochopení základních souvislostí jednotlivých kroků a návazností procesu hodnocení a řízení zdravotních rizik a vlivů na veřejné zdraví. Je vidět, že autoři vycházejí ze zkušeností s pořádáním základního 5denního kurzu, kterým v minulých letech prošly desítky uchazečů o autorizaci v hodnocení zdravotních rizik a odborných pracovníků hygienické služby.

I když se u frekventantů těchto kurzů předpokládá, a pro získání autorizace je podmínkou, odborné vzdělání přírodovědného směru a určitá praxe v ochraně veřejného zdraví, skutečností je, že jak v základní metodice, tak zejména v jednotlivých sítích autorizace, jde o hodně specifickou problematiku, se kterou se řada z nich setkávala zcela poprvé. Typické je to zejména u hodnocení rizika biologických faktorů, neboť většina účastníků základního kurzu měla vzdělání a zkušenosti spíše z oblasti chemických látek nebo fyzikálních faktorů. Pro medicínsky vzdělané účastníky bývá naopak nejnáročnější pochopení základních pojmů a postupu hodnocení u fyzikálních faktorů.

*pokračování na str. 56*

# ZÁKLADY HODNOCENÍ ZDRAVOTNÍCH RIZIK A POSUZOVÁNÍ VLIVŮ NA VEŘEJNÉ ZDRAVÍ

*pokračování ze str. 50*

Cílem zpracovaného materiálu, který dr. Jiřík jasně specifikuje v úvodu, je podat všeobecný přehled základů hodnocení zdravotních rizik pro všechny autorizační sety, což předem vylučuje možnost zacházet do specifické problematiky a podrobností. Velkou předností studijního textu, kterou jistě ocení zejména čtenáři s více technicky zaměřeným vzděláním, je precizní vyjadřování, jednoznačná definice všech základních pojmů a důsledná snaha o vysvětlení souvislostí s cílem poskytnout stručný, ale ucelený přehled celé problematiky ve vzájemné návaznosti.

Z tohoto pohledu je zpracovaný materiál přínosný i pro zkušené hodnotitele zdravotních rizik, kteří ovládají specifickou problematiku svého autorizačního setu, nejčastěji hodnocení rizika expozice hluku a vibracím nebo chemickým látkám, ale mohou postrádat základní přehled v problematice ostatních autorizačních setů HRA (nezbytný např. pro hodnocení vlivů na veřejné zdraví v procesu EIA a SEA) nebo pochopení širších souvislostí, zejména ve smyslu návaznosti s Health Impact Assessment a hodnocením vlivů socioekonomických a psychosociálních faktorů.

Dodatek věnovaný biologickým faktorům je užitečnou nejzákladnější informací pro všechny odborné pracovníky, kteří disponují vzděláním spíše technického zaměření (a kteří dnes v hygienické službě, zejména na odborech hygieny obecné a komunální KHS a v laboratorních službách zdravotních ústavů, převládají).

Obě části studijního textu jsou doplněny přehledem použité a doporučené literatury, vesměs volně dostupné na internetu.

I když nejde o rozsáhlé dílo, je tato publikace významným přínosem k zaplnění mezery v tuzemské odborné literatuře tohoto zaměření a stěží by bylo možné nalézt povolanější autory k jejímu zpracování.

Kromě primárního určení této „studijní opory“ do rukou každého, kdo teprve uvažuje o uplatnění v oblasti hodnocení zdravotních rizik a vlivů na veřejné zdraví, ji lze z výše uvedených důvodů jen doporučit k zařazení do příruční knihovny i pracovníkům v této oblasti již činným, mezi které samozřejmě patří i odborní pracovníci krajských hygienických stanic.

Pro kolegy teprve uvažující nebo začínající své uplatnění v oblasti hodnocení zdravotních rizik je ovšem na místě upozornění, že pochopení základních pojmů a obecné metodiky je teprve prvním krokem na dlouhé cestě k úspěšnému zvládnutí celé problematiky této disciplíny.

*MUDr. Bohumil Havel  
KHS Pardubického kraje  
Územní pracoviště Svitavy*

*Poznámka redakce: Uvedený studijní materiál bude publikován v časopise Acta hygienica epidemiologica et microbiologica.*